

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: oponentský posudek

Autor/ka práce: Hana Novotná

Název práce: Současná sociální teorie a její reflexe náboženství

Vedoucí práce: PhDr. Jan Balon, Ph.D.

Oponent/tka: Ing. Mgr. Karel Hlaváček

Navržené hodnocení: dobře

Hana Novotná si za téma vybrala současnou sociální teorii a její reflexi náboženství. Jedná se bezesporu o téma zajímavé, je nicméně velice široké a tím – při malém rozsahu bakalářských prací – rizikové. Toto riziko se projevuje dvojím způsobem: jednak v tom, že ať už vybereme jakékoli autory, nutně vynecháme jiné (možná stejně důležité), jednak – a v tom je hlavní nebezpečí – že budeme mít tendenci zůstat u zběžných a relativně povrchních analýz.

S prvním nebezpečím se autorka dokázala srovnat poměrně dobře, když identifikovala přelom ve vnímání náboženství sociologií: zatímco dříve sociologie sázela na jeho klesající význam, dnes si tímto soudem není tak jistá. Výběr autorů pak autorka ospravedlnila jako reprezentaci těchto dvou typů sociologie náboženství a práci postavila na pracích Petra L. Bergera (tradiční vnímání náboženství), Thomase Luckmanna (přechod) a Josého Casanovy (nové vnímání). Problému si navíc autorka byla vědoma, a tak ho reflektovala i v jinak nepříliš rozvinutém poznámkovém aparátu.

Druhé nebezpečí se podle soudu autora tohoto posudku zcela překonat nepodařilo. Práce se vyznačuje relativní povrchností, kterou je možno dokumentovat nejen výše zmíněnou nedostatečně rozvinutou dodatečnou argumentací v poznámkovém aparátu, ale v některých případech nepříliš propracovanou argumentací textu samotného. Textu lze vytknout i formální nedostatky typu ne vždy správně a jasně vložených citací, občasných překlepů, chyb v interpunkci či gramatických chyb. Většinu těchto výtek lze doložit krátkým doslovným výňatkem, který zřejmě představuje nejslabší místo celé práce (tj. většina textu se nese v utěšenějším duchu): „Tolerance, která je zapotřebí k občanskému smíru pluralizovaných společností tedy společně se stíráním rozdílů mezi jednotlivými skupinami také podkovává věrohodnost jednotlivých náboženských tradic a to hned dvěma způsoby“ (str. 9). Formální výtky jsou zřetelné (chyby v interpunkci), sporná je ale i obsahová stránka: z dalšího toku textu se totiž zdá, že autorka vlastně netvrdí, že k úpadku náboženských tradic přispívá rostoucí míra tolerance, nýbrž že příčinou je spíše snižování participace lidí ve strukturách věrohodnosti náboženství (v této perspektivě se tolerance nejeví jako příčina, ale jako souběžný jev; bylo by nicméně chybné autorku obviňovat ze ztotožňování náboženství a intolerance, což je z celku práce více než jasně patrné). U celé teze nakonec není zřejmé, odkud přesně je vzata. Patří daná teze Bergerovi nebo Yingerovi nebo autorce? Jakým způsobem dokládají autoři příčinnou souvislost mezi růstem tolerance a poklesem významu tradičních církevních forem náboženství? Zarážející je také fakt, že i když jsou v bibliografii uvedené knihy klasiků jako Elementární formy náboženského života od Durkheima nebo Sociologie náboženství od Webera, neobsahuje práce na tyto díla žádné z obsahového hlediska relevantní odkazy ani citace, což vzbuzuje dojem, že klasikové jsou použiti spíše jako ozdoba bibliografie než jako myšlenková inspirace.

Navzdory mnoha nedostatkům má práce kladné stránky, mezi které patří mimo jiné logické plynutí textu a již zmíněný výběr autorů, který se zdá přesvědčivě dokládat tezi o změně pohledu sociologie na náboženství. Pro účely práce byla použita i anglickojazyčná literatura, tj. autorka

prokázala schopnost porozumět cizojazyčnému textu. Jeden ze základních nedostatků struktury textu – absence kapitoly obsahující explicitní zamyšlení nad definicí náboženství – se ukazuje jako nedostatek zdánlivý, protože úvahy o definici náboženství jsou logicky přítomny u rozboru jednotlivých autorů (nejvíce zřetelné v analýze Luckmannova přístupu).

Práce Hany Novotné obsahuje základní kvality nutné k připuštění k obhajobě: poměrně zdařile se v logicky plynoucím textu dostává od vymezení tématu k jeho rozpracování, od otázky k odpovědi, přičemž prokázala schopnost číst a interpretovat cizojazyčnou literaturu. Mezi nejvýraznější nedostatky patří formální stránka práce a její určitá povrchnost, ať již v rovině argumentační nebo co se týká poznámkového aparátu. Záporem je i několik titulů obsažených v bibliografii, u nichž jsem nenašel vztah k obsahu práce. Z těchto důvodů navrhuji ohodnotit práci známkou *dobře*.